

**МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ**
ДЕПАРТАМЕНТ КРИМІНАЛЬНОЇ
МІЛІЦІЇ У СПРАВАХ ДІТЕЙ
вул. Круглоуніверситетська, 16,
м. Київ, 01024, тел. 254-3334,
www.centrmia.gov.ua

Начальникам відділів
КМСД ГУМВС УМВС
України в Автономній
Республіці Крим, областях,
містах Києві та Севастополі,
УМВС на залізницях

30 вересня 2009 року № 58/2 - 1892

Про організацію трирівневої моделі
профілактики правопорушень серед дітей

Міністерство внутрішніх справ України приділяє значну увагу вивченню позитивного досвіду іноземних колег у сфері профілактики правопорушень серед дітей та його адаптації з метою впровадження в Україні.

Злочинність в підлітковому середовищі необхідно розглядати як складне соціально-правове явище, яке поєднує в собі вчинення дітьми суспільно-небезпечних дій і негативні соціальні явища та впливи, що їх спричинюють і порушують розвиток підлітків, через що вони не приймають загальні суспільні цінності та не відчувають відповідальності за їх дотримання. Враховуючи це Департаментом кримінальної міліції у справах дітей було підтримано реалізацію у Дарницькому районі м. Києва, містах Вінниці, Івано-Франківську та Жмеринці (Вінницька область) проекту „**Стратегії міліції щодо профілактики злочинності неповнолітніх в Україні**”, метою якого є зниження підліткової злочинності серед дітей шляхом формування безпечного середовища, впровадження в роботу процедур відновного правосуддя.

Результатом впровадження проекту стала трирівнева модель профілактики підліткової злочинності. Подібна модель профілактики може здійснюватися на рівні всього суспільства, окремого регіону, соціальної групи, закладу, підлітка.

Первинна профілактика спрямована на формування в підлітковому середовищі неприйняття і категоричну відмову від негативних звичок та асоціальної поведінки. Її змістом є надання інформації про наслідки вчинення правопорушень, роз'яснення правових норм, здійснення профілактичних заходів по формуванню здорового способу життя, створення умов для самореалізації підлітків у різних видах творчої, інтелектуальної та громадської діяльності.

Вторинна профілактика має на меті обмеження поширення певних негативних явищ, що мають місце у суспільстві чи окремій соціальній групі. На

цьому рівні важливим є проведення профілактичних заходів з дітьми груп ризику, які перебувають на превентивних обліках в КМСД.

Третинна профілактика – це робота, що здійснюється з дітьми, які потребують індивідуального підходу, перебувають на профілактичних обліках і спрямована на попередження рецидиву.

Запорукою успішної профілактичної роботи в цьому напрямку буде розуміння дитиною-правопорушником своєї протиправної поведінки, і відшкодування заподіяної в наслідок злочину шкоди, застосування в якості покарання не примусових, а альтернативних їм методів, таких як відновні процедури або процедури примирення (медіації) правопорушника з потерпілим.

Постановами Пленуму Верховного суду України від 16.04.2004 № 5 „Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини неповнолітніх” та від 15.05.2006 № 2 „Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру” судам рекомендовано залучати до проведення медіації відповідні громадські організації.

Законом України від 15.04.2008 „Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуальних кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності” розширено можливості застосування процедур звільнення від кримінальної відповідальності осіб, які вперше вчинили злочини невеликої та середньої тяжкості, які передбачені ст.ст.45 та 46 КПК України. Відповідно до цих статей особа може бути звільнена від кримінальної відповідальності у разі щирого каяття, активного сприяння слідству або примирення з потерпілим при умові повного відшкодування збитків, заподіяних правопорушенням. У зв'язку з цим Генеральним прокурором України направлено лист від 01.08.2008 № 09/1-233 вих-08-236окв „Щодо використання процедур примирення у кримінальному провадженні та розширення альтернативи кримінальному переслідуванню”.

Такий підхід до вирішення справ про злочини невеликої тяжкості або вчинені вперше особливо актуальний у відношенні неповнолітніх правопорушників, де відновні процедури застосовані з метою примирення слугуватимуть засобом виправлення порушених суспільних відносин, сприятимуть зміні дитиною свого ставлення до злочину на негативне.

Ураховуючи викладене, з метою зниження рівня рецидивної злочинності в підлітковому середовищі, запровадження практики застосування відновних процедур при вирішенні справ про злочини, вчинені дітьми у разі відшкодування шкоди і наявності підстав для примирення правопорушника з потерпілим, необхідно:

1. Налагодити взаємодію з громадськими організаціями, що здійснюють посередництво у кримінальних справах із зазначенням їх контактних даних (згідно з додатком). У підрозділах облаштувати інформаційні стенди, на яких розмістити доступну для населення інформацію про застосування відновних процедур.
2. При проведенні дослідчих перевірок по справах щодо дітей, які вперше вчинили злочини невеликої тяжкості ретельно вивчати причини і умови скоєння злочину та особистість підлітка, інформувати

громадські організації, які здійснюють посередництво на стадії досудового провадження у кримінальних справах.

3. При наявності підстав для проведення відновних процедур у справах по фактах учинення підлітками вперше злочинів невеликої тяжкості, при здійсненні передачі матеріалів попередньої перевірки письмово інформувати слідчі підрозділи.
4. В системі службової підготовки передбачити ознайомлення з сучасними ефективними методичними підходами і методами профілактичної роботи з неповнолітніми.

**Начальник Департаменту кримінальної міліції
у справах дітей
полковник міліції**

Т.М. Бухтіарова

ДОДАТОК

до інструктивного листа для працівників КМСД

«Про організацію трирівневої моделі профілактики правопорушень серед дітей»

Перелік організацій, які проваджують відновних підхід та програми відновного правосуддя (станом на січень 2009)

Регіон	Організація	Контактна особа	Телефон, e-mail
м. Київ	«Український Центр Порозуміння»	Мар'яна Синюшко	(044) 537 10 07 (044) 280 39 18 (ф.) uccg@uccg.org.ua
м. Сімферополь, АР Крим	«Український Центр Порозуміння»	Ірина Камілова	(050) 917 74 15 irikami@mail.ru
м. Біла Церква, Київська обл.	Регіональний осередок Всеукраїнської фундації «Захист прав дітей» у Київській обл.	Луценко Інна	(095) 80-600-68 Inna_lko@ukr.net
м. Дрогобич, Львівська обл.	«Молодіжний клуб Дрогобиччини»	Марічка Николаїшин	(050) 661 16 50 mpdr@mail.ru mkddr@mail.ru
м. Вінниця	ВОГО «Подільська агенція регіонального розвитку»	Величко Наталя	(0432)35 00 22 (063)626 67 85
м. Жмеринка, Вінницька обл.	«Ініціатива»	Святослав Ніколайчук	(096) 315 02 67 zhmediator@gmail.com
м. Івано-Франківськ	Регіональна громадська організація «Інститут права і демократичного розвитку Прикарпаття»	Юрій Микитин	(063) 414 60 99 myktyyn@mail.ru
сміт Красногвардійське, АР Крим	Агентство регіонального розвитку «Гармонія»	Галина Садичко	(06556) 2 08 94 (050) 932 68 76 ooarrgarmonia@mail.ru
м. Луганськ	«Луганська обласна група медіації»	Галина Тищенко	(0642) 717 378 lrmg@tele.com.ua
м. Львів	Благодійний фонд «Простір без конфлікту»	Олеся Бік	(050) 936 84 50 (032) 233 43 84 obik.space@gmail.com
м. Одеса	«Одеська обласна група медіації»	Інна Терещенко	(048) 728 62 90 orgm@paco.net
м. Харків	«Молодь за демократію»	Галина Овчарова	(057) 719 49 39 y_f_d@ukr.net
м. Пирятин, Полтавська обл.	Пирятинська районна громадська організація «Жіночі ініціативи»	Ірина Таран	(050) 015 77 47 irishataran@ukr.net